

Det börjar med ett larm som inte går fram och en brandbil som står stilla. Någon har tryckt på knappen, men signalen når aldrig fram. Eller så når den fram, men fordonet kommer inte iväg eftersom dieseln är prioriterad till andra fordon eller tar slut. I det ögonblicket blir det synligt hur beroende den kommunala räddningstjänsten är av samma sårbara kedjor som resten av samhället.

Räddningstjänsten är den första operativa linjen när något går sönder — brand, explosion, utsläpp, ras eller sabotage. Men den vilar på el för larmcentraler och samband, på drivmedel för fordonen, på telekom för koordinering och på personal som själva har familjer att ta hand om när skolor och förskolor stänger. När flera av dessa system faller samtidigt reduceras den moderna räddningstjänsten snabbt till en lokal, begränsad resurs.

Här syns samma paradox som i polisessän och krisledningsessän: verksamheten är dimensionerad för att hantera störningar i ett i övrigt fungerande samhälle, inte för att själv vara en av de få funktioner som fortfarande fungerar när det övriga kollapsar. Personalen är redan i vardagen hårt belastad. När krisen kommer förväntas de både hantera den akuta händelsen och samtidigt bli en del av den bredare krisorganisationen — ofta utan att ha övat tillräckligt tillsammans med hemvärn, FRG eller civilområden.

Brandförsvaret har dessutom en särskild sårbarhet i vattenförsörjningen, en sårbarhet som blir konkret först när den provas. En brand som normalt släcks på tjugo minuter med fullt tryck i brandposterna kan under en elstörning kräva ett helt annat tillvägagångssätt. När trycket i ledningsnätet faller, eller när brandposter fryser i vinterkyla utan att systemet underhålls som vanligt, tvingas räddningstjänsten falla tillbaka på tankbilar och pendling mellan vattentäkt och brandplats. Det är en logistik som fungerar för en enskild villabrand, men som kollapsar om flera bränder pågår samtidigt, vilket är precis det scenario som orostider tenderar att skapa — sabotage, drönanangrepp eller kaskadeffekter av elbortfall kan tända flera bränder på en gång i olika delar av en kommun. I en situation med samtidig elbrist, vattenbrist och transportstörningar kan därför även mindre bränder växa till kontrollförluster, inte för att branden i sig är ovanligt svår, utan för att förutsättningarna för att bekämpa den har försvunnit en efter en.

Samverkan med hemvärnet och de frivilliga resursgrupperna är den del av systemet som oftast finns på pappret men sällan är inövad i praktiken. Hemvärnet kan bidra med bevakning av skadeplatser, transportkapacitet och logistikstöd i terräng dit ordinarie fordon inte når. FRG kan avlasta med sådant som inte kräver rökdykarutbildning — vattenpost, evakueringsstöd, information till drabbade, enklare sjukvårdsinsatser. Men detta stöd blir användbart först när ledningsstrukturerna redan är etablerade innan krisen: vem som beordrar vem, vilka kanaler som gäller när ordinarie samband är nere, och hur civilområdenas

regionala samordning kopplar till den kommunala räddningsledningen. Utan gemensamma övningar blir mötet mellan en yrkesbrandkår och en hemvärnsstyrka på en skadeplats ofta en fråga om improvisation snarare än inövad rutin, vilket kostar tid i just det ögonblick då tid är den bristvara som avgör om en brand går att stoppa eller inte.

Det finns också en glidning i vad räddningstjänsten förväntas göra när civilförsvaret återuppbyggs. Historiskt var brandförsvaret nära sammanflätat med civilförsvaret — skyddsrum, utrymning, befolkningsskydd låg i samma organisatoriska familj. Den kopplingen monterades ned under de decennier då totalförsvaret avvecklades, och räddningstjänsten blev en renodlad olycksbekämpande verksamhet. Nu när civilt försvar byggs upp igen möts räddningstjänsten av nya förväntningar — att bistå vid utrymning, att stödja befolkningsskydd, att fungera som nod i en bredare krisorganisation — utan att motsvarande resurser eller mandat alltid följt med. Det skapar en gråzon där ansvar existerar men förmåga saknas.

Resilienslogiken måste därför ge räddningstjänsten samma status som annan kritisk infrastruktur. Det krävs prioriterad drivmedelsförsörjning och reservkraft till stationer och larmcentraler, med en autonomitid som mäts i dygn snarare än timmar. Det krävs att personalen prioriteras i barnomsorg och äldreomsorg så att de faktiskt kan gå till jobbet när samhället i övrigt är i kris. Det krävs regelbundna, gemensamma övningar tillsammans med hemvärn, FRG och civilområden — inte separata interna övningar som aldrig möts i verkligheten förrän det är för sent. Det krävs redundanta vattenlösningar för brandsläckning, som öppna vattentäcker, dammar och reservbrunnar, som inte är beroende av samma elberoende tryck som resten av ledningsnätet. Och det krävs tydliga prioritetsordningar så att räddningstjänsten inte tvingas improvisera i ett vakuum när flera kriser inträffar samtidigt.

För när larmet inte går fram och bilen inte kommer är det inte bara en enskild olycka som blir värre. Det är samhällets förmåga att begränsa skadan som försvagas. Räddningstjänsten är den första linjen. Om den linjen sviktar sprider sig skadan snabbare till de övriga systemen, och det som kunde ha varit en hanterbar händelse blir istället den gnista som visar hur tunn marginalen faktiskt var.

Källsammanställning: Räddningstjänstens roll i återuppbyggnaden av det svenska civilförsvaret/totalförsvaret

TL;DR

- Textens tre huvudspår har starkt stöd i svenska primärkällor: (1) den historiska sammanflätningen brandförsvaret–civilförsvaret och dess nedmontering (lag 1994:1720, FOI, NE, kommittédirektiv 2021:30), (2) gapet mellan nya förväntningar och uteblivna resurser/mandat (MSB:s dimensioneringsrapport 2023, Förvarsberedningens *Kraftsamling* Ds 2023:34, SKR), och (3) de konkreta resiliensåtgärderna (MSB, Energimyndigheten, Svenskt Vatten, MCF, länsstyrelserna).
- Den enskilt viktigaste källan är MSB:s slutredovisning “Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap” (mars 2023, MSB2174), som slår fast att “den nuvarande personella numerären på cirka 16 000 hel- och deltidsanställd personal ... behöver fördubblas” till “32 000 kvinnor och män” med “en uthållighet om minst tre månader” till 2033, och att el-/drivmedelsberoende, brandvatten och prioritering mellan skyddsvärden är centrala sårbarheter.
- För de mest specifika åtgärdsförslagen (flerdygns autonomitid per station/larmcentral, särskild prioritering av räddningspersonal i barnomsorg) finns delvis stöd men delvis luckor – dessa bör i texten presenteras som förslag/krav, inte som beslutad policy, och källbeläggas därefter.

Key Findings

- **Historisk sammanflätning och nedmontering** är väldokumenterad. “Civilförsvaret” var 1944–86 den officiella benämningen på befolkningsskydd och räddningstjänst; genom lagen (1994:1720) om civilt försvar försvann begreppet ur lagstiftningen och kommunerna fick samlat ansvar för befolkningsskydd och räddningstjänst i krig.
- **Gråzonen ansvar/förmåga** bekräftas i regeringens och Förvarsberedningens egna texter: “den kommunala räddningstjänsten [är] i dag i allt väsentligt inte dimensionerad för sådana arbetsuppgifter” (dir. 2021:30) och Förvarsberedningen anför i *Kraftsamling* att “räddningstjänsternas förmåga att kunna hantera krig måste förstärkas”.

- **Resursgapet** kvantifieras av MSB (fördubbling till 32 000, uthållighet minst tre månader till 2033; enligt MSB:s tidning Tjugofyra7 en satsning om “närmare 14,5 miljarder [kronor]” över tio år) och beskrivs av SKR som otillräckligt fördelad: “Idag fastnar en för stor del [av] pengarna ... inom statliga myndigheter.”
- De **konkreta resiliensåtgärderna** har varit för sig myndighetsstöd, men graden av formell reglering varierar (barnomsorgsprioritering regleras i MSBFS 2020:3, medan flerdygns autonomitid per brandstation inte är fastställd i tid).

Details – källor kopplade till varje textdel

Del 1: Historisk sammanflätning brandförsvaret/räddningstjänst och civilförsvaret, samt nedmontering efter kalla kriget

1. “**Civilförsvaret i Sverige 1937–2014**”, Wikipedia. Genom lagen (1994:1720) om civilt försvar försvann begreppet “civilförsvaret”; befolkningsskydd blev samlingsbegrepp för skyddsrum, utrymning och inkvartering, medan skadeavhjälpanande åtgärder blev del av räddningstjänsten, och kommunerna fick samlat ansvar. Stöder påståendet om sammanflätning och nedmontering. URL: https://sv.wikipedia.org/wiki/Civil%C3%B6rsvaret_i_Sverige_1937%E2%80%932014
2. “**civilförsvaret**”, Nationalencyklopedin (NE.se). Civilförsvaret var 1944–86 officiell benämning på befolkningsskydd och räddningstjänst, lett av Civilförsvarsstyrelsen; benämningen ändrades 1986 till civilt försvar då Cfs avvecklades och uppgifterna fördes till kommunerna och nyinrättade Statens räddningsverk (SRV). URL: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/civil%C3%B6rsvar>
3. “**Befolkningsskydd – nutid och framtid**” (FOI Memo 6121), Totalförsvarets forskningsinstitut. Redogör för lag (1994:1720), definitionerna av befolkningsskydd (utrymning/inkvartering, skyddsrum, andningsskydd, mörkläggning, självskydd) och folkrättslig status för räddningstjänstpersonal som civilförsvarspersonal. URL: <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20MEMO%206121>
4. “**Befolkningsskydd, civilförsvaret eller skydd av...**” (FOI Memo 8660), FOI, 2023. Behandlar begreppsutvecklingen och de fem komponenterna i dagens befolkningsskydd; jämför broschyrerna “Om kriget kommer” (1952) och “Om krisen eller kriget kommer” (2018, 2024). URL: <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%208660>
5. **Civilförsvarsförbundets historia** (Gabriella Andersson, 2018) och “**Historia**”, Civilförsvarsförbundet (civil.se). Beskriver skyddsrumsbbyggnad, utrymningsfilosofi, hemskydd och 1982/1986 års överföring av ansvaret till kommunerna samt integrationen av verksamheter för fred och krig. URL:

<https://civil.se/om-oss/historia/> och <https://civil.se/medlemmar/wp-content/uploads/sites/320/2018/05/Civilf%C3%B6rsvars%C3%B6rbundets-historia.pdf>

6. **Regeringens kommittédirektiv 2021:30, “Civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap”** (riksdagen.se). Ger den institutionella historiken: civilt försvar var i huvudsak statligt fram till 1984; 1986 inrättades Statens räddningsverk som funktionsansvarig för befolkningsskydd och räddningstjänst. Stöder både del 1 och del 2. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/kommittedirektiv/civilbefolkningens-skydd-vid-hojd-beredskap_h9b130/

Del 2: Nya förväntningar utan motsvarande resurser/mandat – gråzonen ansvar/förmåga

1. **“Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap – Svar på regeringsuppdrag Ju 2022/02313”**, MSB, mars 2023 (publ.nr MSB2174, ISBN 978-91-7927-367-5). Kärnkällan. Slår fast (Sammanfattningen, s. 5) att “den nuvarande personella numerären på cirka 16 000 hel- och deltidsanställd personal i kommunal räddningstjänst behöver fördubblas, initialt genom direktinskrivning av civilpliktiga”, och att organisationen 2033 behöver ha “nått en personalvolym för höjd beredskap på 32 000 kvinnor och män” samt “en uthållighet om minst tre månader”. Anger också (s. 5) att “Attacker mot till exempel el- och drivmedelsförsörjningen slår mot räddningstjänstens förmåga att åstadkomma effektiva insatser” och att räddningstjänsten behöver kunna “prioritera mellan olika skyddsvärden” (s. 17). URL: <https://www.msb.se/contentassets/3046f8c363ce4d579aa8086f8101f7c1/slutredovisning-regeringsuppdrag-att-ta-fram-dimensionerande-planeringsforutsattningar-for-kommunens-raddningstjanst-under-hojd-beredskap.pdf>
2. **Försvarsberedningens rapport “Kraftsamling” (Ds 2023:34)**, sekretariatets sammandrag, 19 december 2023 (regeringen.se). Anger att “grunden för skyddet av civilbefolkningen är den kommunala räddningstjänsten”, men att “räddningstjänsternas förmåga att kunna hantera krig måste förstärkas”; föreslår en förstärkningsresurs som “bör organiseras på högre regional nivå under civilområdena”; att länsstyrelserna ska ta fram inriktning för utrymning/inkvartering; och att befolkningsskyddets uppgifter “kan komma att bli mycket personalkrävande”. Direkt stöd för gråzonstesen. URL: <https://www.regeringen.se/contentassets/0dec61162c24c73a9ca443328ccd9dd/sammandrag-av-kraftsamling-ds-202334.pdf>
3. **Kommittedirektiv 2021:30** (se punkt 6). Regeringen bedömer att “det kan finnas brister i de offentliga funktionernas förmåga att i nödvändig omfattning kunna bidra till ett omedelbart skydd av och stöd till civilbefolkningen, t.ex. när skyddsrum behöver användas eller utrymning

och inkvartering genomföras” och att “den kommunala räddningstjänsten i dag i allt väsentligt inte [är] dimensionerad för sådana arbetsuppgifter”. Direkt stöd för mandat/förmåga-gapet.

4. **“Stora resurser behövs för att bygga ut det civila försvaret”**, SKR (skr.se). SKR efterlyser “snabbspår” och “Investeringsprogram för robusthet, till exempel reservkraft och annan kritisk infrastruktur” direkt till kommuner/regioner, samt långsiktig finansiering; framhåller att “Det är nödvändigt att merparten av regeringens satsningar går direkt till kommuner och regioner” och varnar att “Idag fastnar en för stor del [av] pengarna från regeringens ökade satsning inom statliga myndigheter”. Stöder tesen att resurser inte följt med ansvaret. URL: <https://skr.se/pressrum/paverkansarbete/storaresurserbehovsforattbyggautdetcivilaforsvaret.9252.html>
5. **“Kommunernas roll i totalförsvaret”**, Kungl. Krigsvetenskapsakademien (kkrva.se). Påpekar att kommunerna sedan 1995 i praktiken inte fått förändrad uppgift medan statliga myndigheter växlade roll, och att statliga överenskommelser bedömts underfinansierade (SKR: minst 100 miljoner kronor för en överenskommelse). Använd som debattinlägg/akademisk kommentar, ej myndighetskälla. URL: <https://kkrva.se/kommunernas-roll-i-totalforsvaret/>
6. **“Åtgärder stärker kommunal räddningstjänst under höjd beredskap”**, MCF/MSB (mynewsdesk), samt **“MSB: Åtgärder som stärker kommunal räddningstjänst”**, SecurityUser.com. Citerar Henrik Larsson (chef för enheten för räddningstjänst vid stora olyckor, MSB) om att personalstyrkan (ca 16 000) behöver fördubblas och att räddningstjänsten “i dagsläget har begränsad erfarenhet, kunskap och utrustning” för krigets insatser. URL: <https://www.mynewsdesk.com/se/mcf/pressreleases/aatgaerder-staerker-kommunal-raeddingstjaenst-under-hoejd-beredskap-3236761> ; <https://www.securityuser.com/se/Nyheter/Samhalle/msb-atgarder-som-starker-kommunal-raddningstjanst1>
7. **“MSB blir ny myndighet: ‘Den största utmaningen är bristen på tid’”**, Tjugofyra7 (MSB:s tidning), 2025. Beskriver totalförsvarsatsningen på räddningstjänsten som “närmare 14,5 miljarder [kronor]” där “Tas erforderliga beslut kan allt vara på plats om tio år”, samt namnbytet MSB → Myndigheten för civilt försvar. URL: <https://www.tjugofyra7.se/annesomraden/krisberedskap/2025/den-storsta--utmaningen-ar--bristen-pa-tid/>
8. **“Räddningstjänst under höjd beredskap: Vad fredstida prioriteringar gett för konsekvenser på den höjda beredskapen”**, examensarbete, Luleå tekniska universitet (DiVA). Beskriver att regeringen sedan 2015 för första gången sedan kalla kriget aktivt planerar för civilförsvaret, och att 1995 års lag flyttade ansvaret för räddningstjänst under höjd beredskap till kommunerna. Stöder tidsangivelsen “sedan cirka 2015”. URL: <http://ltu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:1700475>

9. **“Beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen”**, MSB. Beskriver MSB:s sektorsansvar enligt förordning (2022:524), med SOS Alarm, Storstockholms brandförsvär och SKR som adjungerade. Stöder att räddningstjänsten är nod i den nya beredskapsstrukturen. URL: <https://www.msb.se/sv/om-msb/vart-uppdrag/beredskapssektorn-raddningstjanst-och-skydd-av-civilbefolkningen/>
10. **“Artikelserie: Kommunal räddningstjänst under höjd beredskap”**, 2Secure. Diskuterar ledningsproblematik vid gemensamma räddningstjänstförbund och risken att kommuner nedprioriteras när resurserna inte räcker. Sekundärkälla/branschanalys. URL: <https://2secure.se/artikelserie-del-1-kommunal-raddningstjanst-under-hojd-beredskap/>

Del 2 forts.: Utrymning, befolkningsskydd, civilplikt

1. **Proposition 2025/26:142 “Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap”** (regeringen.se). Behandlar skyddsrum, utrymning med inkvartering och en stödorganisation; föreslagna lagändringar från 1 juni 2026. URL: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2026/02/prop.-202526142>
2. **Regeringsuppdrag om civilplikt (Fö2025/00039, Fö2025/00040) och slutrapport “Civilplikt inom befolkningsskyddet”**, MCF, 5 december 2025. Behandlar utrymningsledare och driftspersonal för specialskyddsrum; noterar att “Idag saknas legal definition av funktionen utrymningsledare”. URL: <https://www.mcf.se/siteassets/dokument/om-msb/vart-uppdrag/regeringsuppdrag/besvarade-regeringsuppdrag/2025/20251205-slutrapport---civilplikt-inom-befolkningsskyddet---fin-1.pdf>
3. **“Om civilplikt” och “Regeringen breddar civilplikten”**, regeringen.se. Civilplikt inom kommunal räddningstjänst aktiverades i januari 2024; bred aktivering beslutad 4 december 2025 med räddningstjänst först ut för mönstring/lång grundutbildning. URL: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/civilt-forsvar/om-civilplikt/>
4. **Regeringsuppdrag om gränsöverskridande storskalig utrymning** (Fö2025/00710, regeringen.se). MSB ska upprätta planering för massevakuering i samverkan med Finland, inklusive övningar. Stöder förväntan på räddningstjänst att bistå vid utrymning. URL: <https://www.regeringen.se/contentassets/29b06f0189d9416baaba472858f7cc6e/uppdrag-till-myndigheten-for-samhallsskydd-och-beredskap-att-uppratta-en-planering-for-gransoverskridande-storskalig-utrymning.pdf>

Del 3a: Prioriterad drivmedelsförsörjning och reservkraft till stationer och larmcentraler (SOS Alarm), flerdygns autonomitid

1. **MSB:s dimensioneringsrapport (2023)** (se punkt 7). Anger att räddningstjänsten behöver tillföras medel för “anskaffning av exempelvis mobila drivmedelstankar, reservkraft och reservdelar” (s. 24) och att kontinuitetshanteringen ska säkra “försörjning av bland annat el, drivmedel, materiel och reservdelar” under minst tre månader. **OBS:** rapporten anger ingen specifik autonomitid i dygn per station/larmcentral – den enda kvantifierade uthålligheten är “minst tre månader” på verksamhetsnivå.
2. **“Reservkraft”**, Energimyndigheten. Vägledning och verktygslåda för reservkraft i samhällsviktig verksamhet, inklusive nämnden av kommande lag om motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (CER-direktivet). URL: <https://www.energimyndigheten.se/energiberedskap/energiberedskap-for-offentlig-sektor/reservkraft/>
3. **Energimyndighetens broschyr/FAQ “Beredskap för företag”** samt regeringens **“Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030”**. Fastställer planeringsutgångspunkten: “En gemensam utgångspunkt i Sveriges beredskapsplanering är att samhällsviktig verksamhet ska kunna upprätthållas i minst två veckor med främst egna resurser” och ska kunna “hantera allvarliga konsekvenser under minst tre månader”. Detta är den relevanta måttstocken för räddningstjänstens/SOS Alarms autonomitid (två veckor med egna resurser), snarare än en fastställd dygnsangivelse per station. URL: <https://www.energimyndigheten.se/energiberedskap/energiberedskap-for-offentlig-sektor/reservkraft/>
4. **“Drivmedel”**, Energimyndigheten. Anger att under höjd beredskap kan staten ta över prioritering och fördelning av drivmedelslager, varvid kommunala avtal inte längre gäller; flytande drivmedel viktigt för totalförsvaret fram till 2050. Stöder frågan om prioriterad drivmedelsförsörjning. URL: <https://www.energimyndigheten.se/energisystem-och-analys/samhallsbyggnad-och-energiplanering/vagledning-for-kommunal-energiplanering/energisystemet/produktion/drivmedel/>
5. **“Ansträngt läge men ingen drivmedelsbrist” (2026) och “Stabil drivmedelsförsörjning trots händelseutveckling i Mellanöstern”**, Energimyndigheten. Beskriver myndighetens verktyg: minskad förbrukning, ransonering, prioritering. Vid tvingande prioritering går liv/hälsa och samhällets funktionalitet först (blåljus prioriteras). URL: <https://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2026/anstrangt-lage-men-ingen-drivmedelsbrist/>
6. **“Larmcentral med förmåga vid höjd beredskap”**, SOS Alarm. Beskriver redundanta system och anslutning till Swedish Government Secure Intranet. Stöder SOS Alarms roll som nod, men anger ingen autonomitid. URL: <https://www.sosalarm.se/tjanster/>

7. **“Samhällets ansvar vid strömavbrott”**, Krisinformation.se (MSB).
Beskriver kommunernas och regionernas ansvar för reservkraft;
dieselaggregat vanligast. Kontextkälla. URL: <https://www.krisinformation.se/forbered-dig/stromavbrott/samhallets-ansvar-vid-stromavbrott/>
8. **“Reservkraft, drivmedel och energi”**, ADDA (SKR:s inköpscentral).
Ramavtal för reservkraft och drivmedel/eldningsprodukter för kommuner.
Visar att verktyg finns men att det är upp till varje aktör att avropa. URL: <https://www.adda.se/upphandling-och-ramavtal/forsorjningsberedskap/reservkraft/>

Del 3b: Prioritering av räddningstjänstpersonal i barnomsorg/äldreomsorg – “samhällsviktig verksamhet”

1. **MSBFS 2020:3 “Föreskrift om omsorg för barn med vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet”** och allmänna råd **MSBFS 2020:4**, MSB. Ger rättslig grund för att vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet ska erbjudas barnomsorg om skolverksamhet stängs. Skydd och säkerhet (inkl. räddningstjänst) är en av de utpekade sektorerna. URL (pressmeddelande): <https://www.mynewsdesk.com/se/msb/pressreleases/foereskrift-om-omsorg-foer-barn-med-vaardnadshavare-i-samhaellsviktig-verksamhet-2985799>
2. **“Metod för identifiering av samhällsviktig verksamhet”**, MSB. Anger att identifiering av samhällsviktig verksamhet “utgör ... grund för prioritering av samhällets resurser vid olika typer av händelser”. URL: <https://www.msb.se/sv/publikationer/metod-for-identifiering-av-samhallsviktig-verksamhet/>
3. **Kommunala tillämpningar** (t.ex. Region Gotland). Visar hur föreskriften tillämpas lokalt: barnomsorg för vårdnadshavare med samhällsviktig funktion. URL: <https://gotland.se/forskola-skola-och-utbildning/forskola/barnomsorg-for-varldnadshavare-med-samhallsviktig-funktion> **OBS:** räddningstjänst omfattas som “skydd och säkerhet”, men prioritering av just räddningstjänstpersonal är en tillämpning av den generella föreskriften, inte en särskild reglering.

Del 3c: Gemensamma övningar räddningstjänst–Hemvärnet–FRG–civilområden

1. **“Västmanland övade höjd beredskap”**, Länsstyrelsen Västmanland (17 oktober 2024). Konkret exempel på samövning med räddningstjänst (Räddningstjänsten Mälardalen), Hemvärnet, FRG (Hallstahammar-Surahammar), Polisen, Trafikverket och kommuner, ledd av länsstyrelsen (regional nivå/civilområde). Direkt stöd. URL: <https://www.lansstyrelsen.se/vastmanland/om-oss/nyheter-och-press/nyheter---vastmanland/2024-10-17-vastmanland-ovade-hojd-beredskap.html>

2. **“Frivillig förstärkningsresurs”**, Länsstyrelsen Södermanland, och **FRG-källor** (frivilligaresursgruppen.se, Civilförsvarsförbundet). Beskriver FRG:s roll (evakuering, information, trygghetspunkter) som kommunal förstärkningsresurs och samverkan med de frivilliga försvarsorganisationerna och Hemvärnet. URL: <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/samhalle/sakerhet-och-beredskap/krisberedskap/frivillig-forstarkningsresurs.html>
3. **FRG-övningsexempel** (Simrishamn/Hässleholm, frivilligaresursgruppen.se). Beskriver övning med scenario extremvärme/vattenbrist/strömbortfall där räddningstjänsten deltog, med nödvattentankar och elverk/trygghetspunkt. URL: <https://frivilligaresursgruppen.se/kom-med-i-frg-frivilliga-resursgruppen/>

Del 3d: Redundant brandvattenförsörjning oberoende av elnätet

1. **“Planering för brand- och släckvatten. Erfarenheter från några kommuner”** (SVU-rapport 2021-16), Svenskt Vatten Utveckling (Törneke, Håkansson, Ljungdahl, Persson, 2021). Efterlyser strukturerad, sammanhållen planering för brand- och släckvatten med tydligare ansvarsfördelning mellan VA-huvudman, räddningstjänst och fysisk planering. Central källa för brandvattenspåret. URL: <https://vattenbokhandeln.svensktvatten.se/wp-content/uploads/2021/12/svu-rapport-2021-16.pdf>
2. **MSB:s dimensioneringsrapport (2023)** (punkt 7). Anger (s. 26) att “det kan uppstå brister i brandvattenförsörjningen då brandpostnätet kan vara utslaget eller att vattentillgången är begränsad” och att räddningstjänsten “behöver säkerställa förmåga till brandvattenförsörjning för situationer där brandpostnätets funktionalitet begränsats eller slagits ut”. Stöder behovet av redundans, dock utan att använda exakt formuleringen “oberoende av elnätet”.
3. **Kommunala brandvattenvägledningar** – Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Väst, Uppsala brandförsvär, RSNV, Räddningstjänsten Skaraborg. Beskriver konventionellt system (brandpost) vs. alternativsystem (tankbil), öppna vattentäktar och branddammar samt att “öppna vattentäktar som ska ingå i den ordinarie brandvattenförsörjningen ska också underhållas så att framkomlighet och tillgänglighet upprätthålls året runt”. Stöder öppna vattentäktar/dammar/reservbrunnar som redundans oberoende av elberoende brandpostnät. URL (exempel): <https://www.brandkaren-attunda.se/media/1sljhzbo/brandvattenfo-rso-rjning.pdf> ; <https://www.uppsalabrandforsvar.se/contentassets/bf753e2604374cba9558e8ba93c5df54/brandvattenforsorjning-2020-04-02-.pdf>

Del 3e: Tydliga prioritetsordningar vid samtidiga kriser

1. **“Prioritering vid resursbrist: Vägledande principer inom ramen för ett medvetet beslutsfattande”**, Myndigheten för civilt försvar (MCF), interimistisk utgåva, juni 2026. Vägledning för hur prioriteringar vid resursbrist ska göras av samtliga aktörer i beredskapssystemet, offentliga som privata. Direkt stöd för behovet av prioritetsordningar. URL: <https://www.mcf.se/sv/aktuellt/nyheter/2026/juni/att-prioritera-nar-resurserna-interacker-till-alla/>
2. **MSB:s dimensioneringsrapport (2023)** (punkt 7). Anger att räddningstjänsten måste kunna “prioritera mellan olika skyddsvärden” (s. 17), att insatser i hårt drabbade områden “kommer behöva begränsas till livräddande insatser i första hand” (s. 26) och att man kan “tvingas prioritera sök- och räddningsresurser mellan flera olika skadeplatser” (s. 18). Länsstyrelsen kan omfördela räddningstjänstpersonal mellan kommuner/län (8 kap. 3 § förordning 2003:789), och verbatim: “MSB ska också, på begäran av räddningsledare, kunna prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser.”
3. **Förändringar i LSO om beslut att inleda räddningsinsats** (SKR, “Skydd mot olyckor, räddningstjänst”). Kräver planer för “hur prioriteringar bör göras när mängden inkommande alarmering överstiger ledningssystemets förmåga”. Stöder prioritering vid samtidiga händelser. URL: <https://skr.se/samhalleochnaringsliv/skyddmotolyckorraddningstjanst.8121.html>
4. **FOI-R-4823-SE “Scenarier för kommuner och kommunal räddningstjänst under höjd beredskap”**, FOI (på uppdrag av MSB). Scenariopaket baserat på typfall 4 (väpnat angrepp med landstigning/luftlandsättning) och typfall 5 (utdragen och eskalerande gråzonsproblematik) för planering. Stöder dimensionering för multipla samtidiga händelser. URL: <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R-4823-SE>

Recommendations

- **Bygg del 1 och del 2 på primärkällor:** MSB:s dimensioneringsrapport (2023, MSB2174), Försvarsberedningens *Kraftsamling* (Ds 2023:34) och kommittédirektiv 2021:30. Dessa ger både historik och den auktoritativa formuleringen av gapet. Använd de verbatim citaten (fördubbling av 16 000 → 32 000; “minst tre månader”; “inte dimensionerad för sådana arbetsuppgifter”).
- **För del 3, kombinera myndighetsvägledningar med konkreta exempel:** Energimyndigheten (reservkraft/drivmedel + två-veckors-utgångspunkten), Svenskt Vatten SVU 2021-16, MCF:s prioriteringsvägledning (2026), MSBFS

2020:3/4 samt Länsstyrelsen Västmanlands samövning 2024 som levande belägg för räddningstjänst–Hemvärnet–FRG–civilområde.

- **Markera tydligt vad som är förslag kontra beslutad policy.** Tre punkter i texten går längre än vad källorna slår fast och bör formuleras som krav/rekommendationer: (a) *flerdygns autonomitid per station/larmcentral* – ej fastställd i tid i MSB:s rapport; närmaste norm är “minst två veckor med egna resurser” för samhällsviktig verksamhet; (b) *prioritering av räddningspersonal i barnomsorg* – följer av generell föreskrift MSBFS 2020:3, ej en särreglering för räddningstjänst; (c) *brandvatten “oberoende av elnätet”* – sakligt stöd finns (öppna vattentäcker/branddammar/tankbilssystem) men den exakta formuleringen används inte i MSB:s rapport.
- **Höj den akademiska stringensen** genom att ersätta Wikipedia/NE med FOI-memon (6121, 8660) och direkt hänvisning till lag (1994:1720) där det behövs.
- **Tröskel som ändrar rekommendationen:** Om prop. 2025/26:142 och MCF:s prioriteringsvägledning antas i slutlig form (kontrollera status vid publicering), kan flera “förslag” uppgraderas till “beslutad policy” och citeras som sådana.

Caveats

- Flera källor är sekundära (SecurityUser, 2Secure, kkrva.se) eller kommersiella (reservkraftleverantörer, ej medtagna som belägg); använd dessa som kontext, inte som bevis.
- **Myndighetsnamn ändras:** MSB blir Myndigheten för civilt försvar (MCF) från 1 januari 2026. Äldre dokument står under MSB, nyare under MCF – ange rätt utgivare per publiceringsår för att undvika anakronismer.
- Vissa dokument har publiceringsdatum nära eller efter dagens datum (prop. 2025/26:142; MCF:s prioriteringsvägledning juni 2026; Energimyndighetens 2026-nyheter). Verifiera slutgiltig status och sidnumrering vid publicering.
- Sidnummer i MSB-rapporten avser rapportens egna tryckta sidnummer; kontrollera exakt sidbrytning i PDF och ordalydelse mot originalet vid direkt citering (enstaka OCR-artefakter kan förekomma).
- Ingen enskild källa använder ordagrant textens formulering om räddningstjänsten som “nod i krisorganisationen” med flerdygns autonomitid; detta är en syntes av flera källor (MSB:s sektorsansvar + kontinuitetskrav + Energimyndighetens två-veckorsnorm) och bör presenteras som en analytisk slutsats, inte ett citat.